

MỘT SỐ VẤN ĐỀ DÒNG TU CÔNG GIÁO Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

NGUYỄN HỒNG DƯƠNG^(*)

Theo tài liệu của Ban Tôn giáo Chính phủ, đến thời điểm tháng 4 năm 2002, Công giáo Việt Nam có 97 dòng tu, trong đó có 67 dòng tu nữ và 30 dòng tu nam với tổng số tu sĩ nam, nữ là 11.305 người⁽¹⁾. Tài liệu từ phía Giáo hội Công giáo Việt Nam cho biết: Tính đến thời điểm 31/12/2000, Công giáo ở Việt Nam có 373 linh mục dòng, 1.523 nam tu, 9.624 nữ tu⁽²⁾.

Hoạt động của các dòng tu Công giáo ở nước ta hiện nay là khá phong phú trên nhiều lĩnh vực. Trong bài viết này, chúng tôi đề cập đến ba nội dung sau:

. Các dòng tu được củng cố, hoàn thiện và phát triển.

. Các dòng tu vừa có xu hướng thành lập liên dòng vừa có xu hướng tách nhỏ.

. Tích cực hoạt động văn hóa, xã hội, từ thiện.

I- CÁC DÒNG TU ĐƯỢC Củng cố, HOÀN THIỆN VÀ PHÁT TRIỂN

1. Tái lập dòng cũ

Các cơ sở dòng tái lập chủ yếu là dòng Mến Thánh giá. Đây là dòng nữ tu địa phận được thành lập sớm nhất ở Việt Nam. Dòng có mặt ở nhiều giáo phận Công giáo Việt Nam. Năm 1954, hầu hết các hội dòng Mến Thánh giá ở các giáo phận miền Bắc đều di cư vào Nam. Đây là nguyên nhân cơ bản, khiến cho một số cơ sở dòng Mến Thánh giá ở một số giáo phận miền Bắc trải thời gian đã không còn hiện diện. Tuy nhiên, từ khi có công cuộc đổi mới, nhất là đầu những năm 1990 đến nay, một số cơ sở dòng được tái lập.

Hội dòng Mến Thánh giá Thanh Hóa hoạt động trở lại từ năm 1990 đến năm 1992. Đây là thời điểm các nữ tu tổ chức dạy may miễn phí vừa để hoạt động từ thiện xã hội vừa để chiêu tập người vào tu. Năm 1992, những người gia nhập dòng bắt đầu học văn hóa theo chương trình của

*. PGS. TS., Viện Nghiên cứu Tôn giáo.

1. Ban Tôn giáo Chính phủ. *Báo cáo sơ kết 3 năm thực hiện Nghị định 26/CP-NĐ của Chính phủ về các hoạt động tôn giáo*. Hà Nội, tháng 4/2002.

2. *Giáo hội Công giáo Việt Nam. Niên giám 2001*, tr. 206, (bản thảo).

sở giáo dục. Từ năm 1993 đến năm 1999, một số cơ sở dòng được trùng tu, xây cất thêm. Tập viện được phục hồi vào năm 1994. Ngày 2/2/1996, 8 nữ tu đã tuyên khấn lần đầu sau 30 năm dòng không có người khấn mới⁽³⁾.

Hội dòng Mến Thánh giá Bùi Chu (Kiên Lao). Một nghịch lí là dòng được Giám mục Lambert de la Motte sáng lập ở Kiên Lao (Nam Định) nhưng một thời gian dài lại vắng bóng ở nơi đây. Năm 1951, Giám mục Phêrô Maria Phạm Ngọc Chi cải tổ thành dòng Mến Thánh giá có lời khấn theo giáo luật. Năm 1954, vào Nam, dòng đổi thành Trinh Vương. Năm 1969, khi dòng Trinh Vương được lập tại Bùi Chu, dòng Mến Thánh giá không còn. Tình trạng này kéo dài cho đến ngày 2/3/1998 khi Giám mục Giuse Maria Vũ Duy Nhất quyết định tái lập dòng Mến Thánh giá ở Giáo phận Bùi Chu⁽⁴⁾.

Từ năm 1991, trong điều kiện có nhiều người đến tìm hiểu và xin gia nhập, hai cộng đoàn Mến Thánh giá ở Hà Tĩnh vì vậy có điều kiện phục hồi. Từ năm 1993, tập viện được tái lập⁽⁵⁾.

2. Lập dòng tu mới

Dòng Chị em Đức Mẹ người nghèo thành lập ngày 14/9/1992 với sự cho phép của Tổng Giám mục Phao Lô Nguyễn Văn Bình. Theo quyết định, dòng tiếp tục thử nghiệm đời sống ơn gọi theo luật dòng Đức Mẹ người nghèo. Tôn chỉ: sống ơn gọi đan tu, thực hành Phúc Âm giữa lòng xã

hội, thích nghi với hoàn cảnh mới của thế giới người nghèo.

Dòng Đức Mẹ Thăm viếng Bùi Chu được chính thức phê chuẩn ngày 1/10/1990 bởi Giám mục Giuse Maria Vũ Duy Nhất. Giám mục yêu cầu dòng có 7 năm thử nghiệm. Năm 1997, dòng đã bước sang giai đoạn mới. Mục đích của dòng là: tôn vinh Thiên Chúa, thánh hóa bản thân bằng cách giữ ba lời khuyên Phúc Âm, phục vụ tha nhân theo tinh thần Mẹ Maria Thăm viếng.

Hội dòng Mến Thánh giá Nha Trang được Tòa thánh La Mã cho chính thức thành lập và hoạt động theo pháp lí từ năm 1995. Dòng có 26 cộng đoàn trong 4 giáo phận: Nha Trang, Phan Thiết, Buôn Ma Thuột, thành phố Hồ Chí Minh và 1 cộng đoàn gồm 3 chị em tại New York, Hoa Kỳ.

3. Điều kiện gia nhập dòng tu được nâng cao

Cho đến thời điểm hiện nay (2003), số người gia nhập dòng tu Công giáo ở Việt Nam nhìn chung là khá đông. Trong điều kiện thuận lợi như vậy, các dòng tu đưa ra tiêu chuẩn nhận người gia nhập dòng khá cao. Xin được dẫn ra đây tiêu chuẩn một số dòng.

Dòng Phanxicô: Tốt nghiệp phổ thông trung học, tuổi 18-21.

Dòng Thánh thể Tuổi 18-22, tốt nghiệp phổ thông trung học. Tuổi 22-

3. Giáo hội Công giáo Việt Nam. Sdd. tr. 437.

4. Giáo hội Công giáo Việt Nam. Sdd. tr. 434.

5. Giáo hội Công giáo Việt Nam. Sdd. tr. 436.

26, tốt nghiệp đại học.

Dòng Tiểu đệ Chúa Giêsu ứng sinh phải đạt trình độ trưởng thành nhân bản ở mức độ tối thiểu: Tốt nghiệp trung học hoặc tương đương cấp II, có tay nghề có thể tự sinh sống được.

Dòng Anh em Đức Mẹ người nghèo. Trên 18 tuổi, có chứng chỉ tú tài, đã hoàn thành nghĩa vụ quân sự, đủ sức khoẻ cho một nếp sống bình dân lao động, có chí hướng sống ơn gọi đan tu phục vụ người nghèo.

Dòng Thánh gia Việt Nam (Giáo phận Long Xuyên): Tất cả các tu sinh trước khi vào tập viện phải tốt nghiệp đại học hoặc tương đương.

Dòng Thánh Giuse: Nhận tìm hiểu ơn gọi: lớp 10. Nhận vào tập viện: tốt nghiệp đại học.

Tuy nhiên, những tiêu chuẩn trên chỉ mới được các dòng tu thực hiện khoảng 10 năm nay trên cơ sở trình độ học vấn của giáo dân đã và đang được nâng cao và người xin gia nhập dòng tu ngày một đông. Trên thực tế, học vấn của các tu sĩ nhất là các nữ tu không đồng đều và còn thấp. Xin dẫn chứng qua dòng Mến Thánh giá. Hiện dòng Mến Thánh giá có 22 hội dòng, với 4.000 nữ tu, chiếm hơn 1/3 số nữ tu toàn quốc. Cuốn *Giáo hội Công giáo Việt Nam, Niên giám 2001* cho biết: "Về trình độ văn hóa của các chị khấn trọn: 1.018 chị cấp II, 1.101 chị cấp III và 244 chị đại học (8,3%). Trình độ văn hóa của

các chị khấn tạm và tập sinh: 67 chị cấp II, 1.356 chị cấp III và 178 chị đại học (11,50%)"⁽⁶⁾.

Một số dòng tu ở Tây Nguyên, vấn đề học vấn cao cũng chưa đặt ra đối với người gia nhập dòng tu, như dòng Nữ Vương Hoà Bình ở Đắk Lắk. Đặc biệt là đối với dòng Các chị em ảnh phép lạ, một dòng nữ mà nữ tu là người dân tộc thiểu số. Có thể nói, hiện nay dòng này đang khủng hoảng ơn gọi và đang có biện pháp tạo nguồn bằng việc nuôi dạy, cấp học bổng cho các thanh, thiếu nữ là người dân tộc thiểu số.

4. Tăng cường hoạt động đối ngoại, học tập trau dồi thần học và học vấn

Về hoạt động đối ngoại: Trong điều kiện Đảng và Nhà nước ta đổi mới, mở cửa, các tu sĩ được phép đi tu nghiệp, trao đổi, tham quan, chữa bệnh ở các cơ sở dòng tại nước ngoài ngày một nhiều. Tài liệu của Đỗ Hữu Nghiêm cho biết: Hai linh mục Vũ Khởi Phụng và Trần Ngọc Thao, dòng Chúa Cứu thế đi họp tổng công hội tại New Jersey, Hoa Kỳ từ ngày 25/8- 1/9/1997; Tổng quyền J.P.Lintanf và Linh mục Lorny Lộ thăm cộng đoàn dòng Đa Minh chi tỉnh Lyon (thành phố Hồ Chí Minh) từ ngày 12-20/10/1996; Ngày 1/12/1997, Bề trên Tổng quyền dòng Đa Minh thăm Việt Nam; Từ ngày 8-9/12/1997, Tổng quyền dòng Đa Minh chi Lyon thăm

6. *Giáo hội Công giáo Việt Nam*. Sđd. tr. 426.

Việt Nam; Từ ngày 6 - 18/8/1997, Bề trên tu hội Xuân Bích thăm Việt Nam⁽⁷⁾.

Học tập trau dồi thần học và văn hóa: Đây là một phần quan trọng trong đời sống tu trì của các tu sĩ. Các dòng tu ở thành phố Hồ Chí Minh đi đầu trong việc học tập thần học. Hoạt động này chỉ thực sự sôi nổi trong một số năm gần đây. Có thể kể một số khoá học như:

Ngày 6/9/1999, tại tu viện Mai Khôi, 200 nam tu khai học thần học, niên khoá 1999-2000. Cùng ngày, tại tu viện Đa Minh Ba Chuông khai giảng khoá học cho 171 nữ tu.

Ngày 6/11/1998, khai giảng lớp thần học liên tu sĩ cho hai lớp thần học (1 cho nam, 1 cho nữ) gồm 300 tu sĩ.

Ngày 30/7/1996, tại Đại chủng viện Thánh Giuse, thành phố Hồ Chí Minh, nữ tu liên dòng bế mạc khoá thần học hè. Từ năm 1991 đến năm 1996, có 585 nữ tu của gần 50 dòng và tu hội đã theo học.

Ngày 13/9/1999, tại Đại chủng viện Thánh Giuse, liên dòng tu sĩ thành phố Hồ Chí Minh khai giảng lớp thần học chuyên sâu cho 36 nữ tu.

Từ ngày 17 - 22/1/2000, tại Toà Tổng giám mục, liên dòng tu sĩ thành phố Hồ Chí Minh, tổ chức khoá bồi dưỡng liên tu sĩ, đào tạo chuyên đề *Đồng hành thiêng liêng* cho 140 tu sĩ thuộc 79 dòng.

Trong hai ngày 19-20/11/1996, gần 50 linh mục, tu sĩ tỉnh dòng Phan Sinh gặp gỡ để học tập và rút kinh nghiệm...

Có lẽ sau Giáo phận thành phố Hồ Chí Minh, vấn đề học tập trau dồi thần học được tổ chức khá nhiều ở Giáo phận Xuân Lộc. Ví dụ: ngày 26/11/1999, Toà Giám mục Xuân Lộc tổ chức cho 150 nữ tu thuộc liên dòng học hỏi: "Người nữ tu sống Năm Thánh như thế nào?". Ngày 28/1/2000, 150 nam nữ tu sĩ thuộc 6 dòng Đa Minh học hỏi Năm Thánh 2000 tại Giáo xứ Hà Nội (Xuân Lộc)⁽⁸⁾.

Dòng Mến Thánh giá là dòng có điều kiện mở các khoá bồi dưỡng cho các nữ tu khắp ba miền Bắc - Trung - Nam "trong tâm tình hiệp thông, đoàn kết". "Các chị tổng phụ trách quan tâm tới việc đào tạo huấn luyện và điều hành về thần học, linh đạo, Thánh Kinh và mục vụ chuyên môn. Để thực hiện yêu cầu này, từ năm 1992, hằng năm mỗi hội dòng Mến Thánh giá được gửi 2 nữ tu theo lớp thần học liên dòng tại Đại chủng viện Thánh Giuse thành phố Hồ Chí Minh. Đặc biệt, lớp thần học cơ bản cho nữ tu thuộc 7 hội dòng được mở tại hội dòng Mến Thánh giá Chợ Quán đã khai giảng ngày 4/9/1999 cho 70 nữ tu trẻ. Chương trình học 2 năm tương tự lớp thần học liên dòng nữ ở đại chủng viện, chỉ thêm môn linh đạo Mến Thánh giá"⁽⁹⁾.

Với dòng nữ Đa Minh, lớp thần học liên hiệp dành cho nữ sinh Đa

7. Đỗ Hữu Nghiêm. *40 năm hàng giáo phẩm Việt Nam, 1960 - 2000*. Tài liệu đánh vi tính.

8. Đỗ Hữu Nghiêm. *40 năm hàng giáo phẩm Việt Nam*. Tài liệu đánh vi tính.

9. *Giáo hội Công giáo Việt Nam*. Sđd. tr. 427.

Minh và một vài hội dòng khác bắt đầu từ niên khoá 1996-1997 với 95 sinh viên, niên khoá 1999-2000 có 172 sinh viên, niên khoá 2000-2001 có 192 sinh viên. Mỗi năm, Ban Thường vụ liên hiệp còn tổ chức các khoá tĩnh tâm, bồi dưỡng cho các ban tổng điều hành, các ban huấn luyện, các lớp dọn khăn⁽¹⁰⁾.

Tuy nhiên, việc học tập trau dồi thần học chỉ thực sự sôi nổi và thường xuyên được tổ chức ở hai giáo phận là Giáo phận thành phố Hồ Chí Minh và Giáo phận Xuân Lộc, nơi có đông dòng tu nam, nữ.

Về học tập văn hóa: Nhiều dòng tổ chức dạy phổ cập văn hóa cho tu sĩ, nhất là các dòng nữ. Các dòng nữ, tu sĩ thi vào các trường đại học, cao đẳng ngày càng nhiều. Ngành học cũng khá đa dạng: Văn học, Triết học, Mĩ thuật, Ngoại ngữ... Tài liệu của Đỗ Hữu Nghiêm cho biết: Ngày 21/8/1999, nữ tu Nguyễn Thuý Liễu dòng Mến Thánh giá Thủ Thiêm tốt nghiệp Trường Đại học Mĩ thuật thành phố Hồ Chí Minh, khoá 1994-1999. Tháng 9/1998, 4 nữ tu dòng Đa Minh, 3 nam tu (Xuân Lộc, Đà Lạt, Nha Trang) tốt nghiệp Đại học Mỏ.

Trong lĩnh vực Kinh Thánh: Việc phát hành cuốn Kinh Thánh Tân Ước của Nhóm Các giờ kinh phụng vụ vào ngày 13/8/1994, cũng như toàn bộ cuốn Kinh Thánh vào năm 1999 nói lên sự tích cực làm việc và cộng tác của các tu sĩ trong những năm qua. Các tu sĩ còn đi giảng dạy Kinh Thánh tại các

đại chủng viện, các dòng tu và một vài tổ chức giáo dân⁽¹¹⁾.

II- CÁC DÒNG TU VỪA CÓ XU HƯỚNG THÀNH LẬP LIÊN DÒNG VỪA CÓ XU HƯỚNG TÁCH NHỎ

1. Xu hướng liên hội dòng

Theo xu hướng này, trước hết là dòng Mến Thánh giá; thời điểm là năm 1990 với sự liên hiệp giữa 7 hội dòng. Bản *Hiến chương* cho 7 hội dòng thuộc Giáo phận thành phố Hồ Chí Minh được soạn thảo và phê chuẩn năm 1990. Một số hội dòng Mến Thánh giá thuộc các giáo phận khác do được phép của giám mục bản quyền đã thực hiện đời sống tu trì theo bản Hiến chương mới này.

Ngày 2/2/2000, Tổng Giám mục Gioan Baotixita Phạm Minh Mẫn đã phê chuẩn hiến chương vĩnh viễn cho 7 hội dòng Mến Thánh giá ở Tổng giáo phận thành phố Hồ Chí Minh.

Cùng với dòng Mến Thánh giá là dòng nữ Đa Minh Việt Nam. Ngày 2/5/1991, nhân 40 năm thành lập, đại diện của 4 hội dòng nữ Đa Minh Tam Hiệp, Thánh Tâm, Xuân Hiệp và Lạng Sơn họp tại tu viện Đa Minh Ba Chuông (trụ sở giám tỉnh Đa Minh Việt Nam) bàn bạc cùng nhau soạn thảo một bản hiến pháp chung. Tháng 12/1995, bản hiến pháp chung được hoàn thành. Ngày 10/3/1996, các

10. *Giáo hội Công giáo Việt Nam*. Sđd. tr. 417.

11. 40 năm hàng giáo phẩm Việt Nam. Tài liệu đánh vi tính.

hội dòng nữ Đa Minh Việt Nam thống nhất thành lập *Liên hiệp các hội dòng nữ Đa Minh Việt Nam*. Từ ngày 29/4/1997, các hội dòng bắt đầu thực hiện hiến pháp chung và chấp hành cùng một nghị thức khấn dòng.

Xu hướng liên hiệp dòng, thực hiện theo một hiến chương chung tạo điều kiện cho các hội dòng thống nhất về linh đạo, tu phục. Các hội dòng có điều kiện giúp đỡ nhau về vật chất, nâng đỡ nhau trong đời sống tu trì. Các hội dòng cũng có điều kiện để tu học như bồi dưỡng thần học, trao đổi kinh nghiệm tu trì, kinh nghiệm hoạt động tông đồ và các hoạt động khác. Từ đó tạo nên sức mạnh mới cho các dòng tu có cùng một tên gọi.

2. Xu hướng tách nhỏ

Nếu như các dòng tu liên hiệp tạo nên sức mạnh trong hoạt động tông đồ và các hoạt động văn hóa - xã hội thì xu hướng tách nhỏ lại tạo các mũi nhọn có tính năng động và hiệu quả cao. Thường thì nhà chính chia thành nhiều cộng đoàn nhỏ với khoảng 2 - 3 nữ tu, thậm chí chỉ có một nữ tu. Hoạt động của các cộng đoàn nhỏ, lẻ này rất đa dạng. Các tu sĩ giúp giáo xứ, cụ thể là giúp linh mục xứ giảng dạy giáo lí, dọn dẹp trang trí nhà thờ.

Các tu sĩ cũng đi vào các thôn xóm dạy văn hóa cho trẻ nhỏ, không phân biệt tín đồ Công giáo hay không Công giáo, qua đó hoạt động truyền giáo.

Về hoạt động từ thiện. Các tu sĩ tiến hành phát thuốc, thăm khám bệnh và dạy xoá mù chữ.

Việc tách nhỏ còn làm cơ sở để nếu có điều kiện, cộng đoàn có thể phát triển thành nhà chính. Vì vậy, dòng tu được mở mang và phát triển.

Tại tỉnh Đắk Lắk, trước năm 1975, dòng Nữ Vương Hoà Bình có 6 cộng đoàn, đến năm 2003 đã có tới 23 cộng đoàn lớn nhỏ ở hai tỉnh Đắk Lắk và Bình Phước.

Tại tỉnh Đồng Nai có 19 dòng tu nam với 284 tu sĩ; 36 dòng tu nữ với gần 1.500 nữ tu, trong đó dòng tu nam có 22 cộng đoàn, 3 nhà chính, dòng tu nữ có trên 120 cộng đoàn, 6 nhà chính.

Đến thời điểm năm 2000, số tu sĩ của dòng Đức Bà truyền giáo như sau: khấn trọn 58, khấn tạm 33, tập sinh 7, chuẩn sinh 12, đệ tử 42. Tất cả thuộc về 15 cộng đoàn: Long Khánh, Long Điền, Suối Đá, Minh Hưng, Phước Đồng, Bù Đăng, Vĩnh Hảo, Nam Ban, Nha Trang, Thị Nghè, Thủ Đức, Đà Lạt, Củ Chi, Vĩnh Trang, Phương Lâm.

III- HOẠT ĐỘNG VĂN HÓA, XÃ HỘI, TỪ THIỆN

1. Hoạt động giữ trẻ, dạy học

Từ đầu những năm 1990, các dòng nữ tu bung ra hoạt động giữ trẻ, mẫu giáo. Ban đầu là tự phát, lẻ tẻ ở một số dòng tu tại thành phố Hồ Chí Minh, sau trở thành một phong trào,

phát triển lan rộng ra các dòng nữ tu trong cả nước. Trước tình hình đó, ngày 6/9/1990, chính quyền thành phố Hồ Chí Minh sau khi cân nhắc, và trước nhu cầu thực tế, đã cấp giấy phép hoạt động cho 7 điểm giữ trẻ thuộc các dòng Mến Thánh giá Thủ Thiêm, Mến Thánh giá Tân Việt, Phao Lô, Bác Ái Vinh Sơn (Bình Thạnh và quận Ba), Đức Bà truyền giáo (Thủ Đức) và Nazareth (Phú Nhuận). Điều kiện để các dòng tu được phép hoạt động giữ trẻ, mẫu giáo là những người tham gia phải có nghiệp vụ chuyên môn theo quy định của ngành giáo dục mầm non. Cơ sở phải bảo đảm môi trường sư phạm, phải tách khỏi môi trường tôn giáo.

Đến thời điểm năm 2003, dòng Mến Thánh giá Quy Nhơn cải tổ mở 15 trường mẫu giáo, 9 nhà trẻ, 5 lớp tình thương và kí túc xá.

Để có đủ điều kiện chuyên môn, các dòng tu đã cử người đi đào tạo tại các trường của Nhà nước.

Có thể nói, hầu hết các dòng tu nữ đều tham gia giữ trẻ, dạy mẫu giáo, mở lớp tình thương. Một số dòng tu nam cũng tham gia mở lớp học tình thương, nuôi trẻ em nghèo bán trú, cấp học bổng cho học sinh nghèo như dòng Don Bosco.

Hoạt động giữ trẻ và dạy mẫu giáo của các dòng nữ tu trước hết góp phần giải quyết công ăn việc làm cho các nữ tu nhờ số tiền thu học

phí và tiền từ thiện của những nhà tài trợ. Việc các nữ tu tham gia giữ trẻ, dạy mẫu giáo góp một phần nhỏ xã hội hóa ngành giáo dục.

Hoạt động từ thiện

Các dòng tu, kể cả dòng nam và nữ, đều tích cực hoạt động từ thiện nhằm không ngừng mở rộng ảnh hưởng của tôn giáo trong xã hội, đồng thời xem đó là phương tiện hữu hiệu để hoạt động truyền giáo.

Tại Giáo phận Kon Tum, từ năm 1990 đến nay, dòng Các chị em ảnh phép lạ, dòng nữ tu Thánh Phao Lô... tổ chức nuôi dạy trẻ mồ côi, trẻ khuyết tật. Các dòng nữ tu mở lớp học tình thương, dạy văn hóa cho con em các dân tộc thiểu số. Một số dòng nữ tu còn mở lớp nữ công gia chánh, dạy cắt may cho phụ nữ người dân tộc thiểu số.

Nữ tu Mai Thị Mậu, từ năm 1968 đến nay, liên tục chăm sóc người bệnh phong (cùi) tại khu điều trị bệnh phong Di Linh (Lâm Đồng). Nữ tu Mai Thị Mậu được nhiều người biết đến qua bài báo *Bà phải được phong tặng hai, ba lần anh hùng mới xứng đáng* (Báo Phụ nữ thành phố Hồ Chí Minh, số Xuân 2001). Ngày 5/12/2001, khu điều trị phong Di Linh và nữ tu Mai Thị Mậu đón nhận Huân chương Lao động hạng Ba do Chủ tịch nước trao tặng.

Dòng Mến Thánh giá Quy Nhơn giúp vốn làm ăn, gây quỹ tiết kiệm cho bà con nghèo, mở nhà huấn nghệ

thêu, may cho thiếu nữ, đóng góp quỹ khuyến học, tổ chức hũ gạo tình thương, mở quán cơm sinh viên. Hội dòng còn duy trì cô nhi viện nuôi dạy trẻ mồ côi, khuyết tật, các em bị bỏ rơi như cô nhi viện Phú Hoà (Quảng Ngãi), cô nhi viện Măng Lăng (Phú Yên), cô nhi viện Đồng Tâm (Xuân Lộc).

Ở thành phố Hồ Chí Minh, tại các Bệnh viện Phụ sản Từ Dũ, Bệnh viện ung bướu Phạm Ngọc Thạch, các bệnh nhân nghèo được biết đến "nồi cháo từ thiện" của nữ tu dòng Nữ tử Bác ái Vinh Sơn. Dòng còn mở lớp học tình thương, dạy nghề thêu may miễn phí cho các thanh nữ nghèo, tạo cho họ có việc làm.

"Nồi cháo từ thiện" miễn phí cho bệnh nhân nghèo của dòng tu nữ còn thấy ở một số bệnh viện các tỉnh thành khác, chẳng hạn như ở Bệnh viện Xanh Pôn, Hà Nội của các nữ tu dòng Phao Lô, kết hợp cùng chị Nguyễn Thanh Tâm "người phụ nữ có trái tim vàng".

Phòng khám từ thiện Kim Long (Huế) do dòng Con Đức Mẹ Vô Nhiễm đảm trách là một trong những cơ sở từ thiện lâu năm có nhiều đóng góp trên lĩnh vực hoạt động từ thiện của Giáo phận Huế. Cơ sở bắt đầu hoạt động từ năm 1992. Mỗi tuần làm việc ba ngày. Trung bình mỗi ngày có 150 bệnh nhân được khám chữa bệnh miễn phí. Ngoài ra, cơ sở còn về những vùng nông thôn và rừng núi

xa xôi khám bệnh, phát thuốc miễn phí cho bệnh nhân nghèo.

Trung tâm Mai Hoà thuộc ấp Lộ 6, xã Phạm Văn Cội, huyện Củ Chi, thành phố Hồ Chí Minh được khánh thành ngày 3/7/2001. Đây là trung tâm chăm sóc bệnh nhân AIDS giai đoạn cuối do các nữ tu dòng Nữ tử Bác ái Vinh Sơn phụ trách cùng với các bác sĩ của Trung tâm Y tế Củ Chi tham gia điều trị. Trung tâm tiếp nhận những bệnh nhân không nơi nương tựa được chuyển từ Bệnh viện Nhiệt đới, Bệnh viện lao Phạm Ngọc Thạch và Bệnh viện An Bình.

Các dòng tu ở tỉnh Đồng Nai, chủ yếu là dòng tu nữ, hoạt động từ thiện, khám chữa bệnh, cấp thuốc miễn phí là những hoạt động từ thiện có hiệu quả. Nhiều dòng tu lập ra các chốt cấp cứu để khám chữa bệnh, cấp thuốc cho người nghèo. Dòng Mến Thánh giá Bắc Hải lập hai tủ thuốc cộng đoàn tình thương. Mỗi tháng dòng còn tổ chức một đợt thăm và tặng quà cho bệnh nhân phong thuộc Bệnh viện Da liễu Tân Phong, Biên Hoà. Kinh phí mỗi đợt gần 10 triệu đồng từ nguồn quyên góp từ các nhà hảo tâm. Nữ tu dòng Đa Minh Thánh Tâm với "Nồi cháo từ thiện" phục vụ cháo trưa miễn phí thường xuyên mỗi ngày cho khoảng 150 đến 200 bệnh nhân khó khăn⁽¹²⁾.

12. Đinh Thị Xuân Trang. *Dòng tu Công giáo ở Đồng Nai hiện nay*, trong tập Kỷ yếu hội thảo khoa học Tình hình, đặc điểm Công giáo Việt Nam từ 1990 đến nay.

Dòng Phaolô (tại Huế) mở cơ sở nuôi trẻ khuyết tật. Cơ sở này dần dần phát triển thành cơ sở phục hồi chức năng với việc trang bị nhiều dụng cụ tập luyện và có một y sĩ, hai y tá phục vụ chữa bệnh cho số trẻ em bị bại não và khuyết tật. Thường có khoảng 20 em được tập và điều trị tại cơ sở này.

Trên đây chỉ là những số liệu dẫn chứng cụ thể ở một số cơ sở dòng tu. Rất khó thống kê đầy đủ hoạt động từ thiện của các dòng tu Công giáo.

*

* *

Ổn định và phát triển là xu hướng chung của các dòng tu Công giáo ở Việt Nam, ngay cả đối với những dòng mới được tái lập hoặc tân lập. Thời gian qua, hầu hết cơ sở dòng đều được sửa chữa khang trang, hàng trăm cơ sở được xây mới. Số lượng tu sĩ, đặc biệt là nữ tu, của các dòng nhìn chung đều tăng, tuy số lượng có khác nhau.

Linh mục An Tôn Nguyễn Ngọc Sơn qua thống kê nhân sự liên hội dòng Mến Thánh giá năm 1994 và năm 1995 cho biết, các mục (khấn trọn, khẩn tạm, tập sinh năm 1, tập sinh năm 2, tiền tập sinh) năm sau đều cao hơn năm trước. Chỉ có số đệ tử tìm hiểu là giảm so với năm trước⁽¹³⁾.

Ngày 2/2/2002, dòng Mến Thánh giá Phát Diệm (Kim Sơn - Ninh Bình) kỷ niệm 100 năm thành lập dòng. Viết về sự đổi thay của dòng, tác giả

Thành Tâm cho biết: Năm 1973, nhà dòng chỉ còn 10 chị. Nhưng nay, số thành viên chính thức là 35, khẩn tạm 42. Ngoài con số kể trên, nhà dòng còn nhận thêm các đệ tử, cộng tác viên và các lớp tập sinh, tiền tập sinh, v.v...⁽¹⁴⁾

Tuần báo *Công giáo và Dân tộc*, số 1345, cho biết: Dòng Mến Thánh giá Chợ Quán khánh thành cơ sở mới, nhân dịp kỷ niệm 150 năm thành lập, ngày 2/2/2002. Dòng Mến Thánh giá Chợ Quán là một trong những dòng lớn của Việt Nam. Hiện nay, dòng có mặt ở nhiều địa phương, nhất là vùng sâu, vùng xa bằng hoạt động mở lớp học tình thương, phục vụ cho các bệnh viện, lập các chương trình hỗ trợ phụ nữ nghèo làm kinh tế⁽¹⁵⁾.

Tại Huế (Thừa Thiên - Huế), ngày 19/3/2003, nguyện đường dòng Con Đức Mẹ đi viếng được khởi công xây dựng. Tổng Giám mục Huế Stêphanô Nguyễn Như Thế chủ sự⁽¹⁶⁾.

Dòng nữ Đa Minh Việt Nam, một trong những dòng nữ lớn ở Việt Nam, cũng nằm trong xu hướng ổn định và phát triển. Cuốn *Giáo hội Công giáo Việt Nam, Niên giám 2001* cho biết: Hiện tình liên hiệp các dòng

13. Linh mục An Tôn Nguyễn Ngọc Sơn. *Người mục tử cộng đồng hướng về tương lai*. Tòa Tổng giám mục thành phố Hồ Chí Minh.

14. Thành Tâm. *Dòng Mến Thánh giá Phát Diệm - chặng đường 100 năm*. Báo Người Công giáo Việt Nam, số 17, ngày 27/4/2002.

15. Tuần báo *Công giáo và Dân tộc*, số 1345, ngày 28/2/2002.

16. Tuần báo *Công giáo và Dân tộc*, số 1350, ngày 4/4/2002.

nữ Đa Minh Việt Nam có 5 hội dòng với tổng số 1.085 nữ tu (76 khấn trọn, 324 khấn tạm) hoạt động trong 145 cộng đoàn trên 10 giáo phận. Chị em đang thi hành sứ vụ tại 40 trường mẫu giáo, 2 lớp học tình thương, 6 lớp dạy nghề, 7 trạm xá, 3 nhà dưỡng lão, 2 nhà mồ côi và 33 thí điểm truyền giáo (15 cho người Kinh và 18 điểm cho người dân tộc thiểu số). Ngoài ra, còn có số thành viên trong giai đoạn đào tạo sơ khởi: 78 tập sinh, 76 tiền tập sinh và 718 thỉnh sinh⁽¹⁷⁾.

Hội dòng Mến Thánh giá Quy Nhơn cải tổ (năm 1929) đến năm 2004 dòng kỉ niệm 75 năm sự kiện này. Cuốn kỉ yếu của dòng với tựa đề: *Ghi dấu hồng ân 333 năm thành lập dòng Mến Thánh giá Đàng Trong, 75 năm cải tổ hội dòng Mến Thánh giá Quy Nhơn* cho biết những xây dựng về cơ sở dòng cũng như những hoạt động trong đời sống tu trì thời gian gần đây. Về xây dựng cơ sở vật chất, cuốn kỉ yếu cho biết:

Năm 1985, hội dòng khởi công tái thiết và xây dựng cơ sở các cộng đoàn.

Ngày 25/1/1992, khánh thành Thanh tuyển viện thuộc cộng đoàn nhà Mẹ Quy Nhơn.

Ngày 1/1/1993, khánh thành nhà hưu dưỡng Ghênh Ráng, Qui Nhơn.

Ngày 2/12/1994, khai trương nhà huấn nghệ tại Quy Nhơn.

Ngày 14/9/1997, khánh thành nhà nguyện của cộng đoàn nhà mẹ Quy Nhơn.

Ngày 19/6/1999, khánh thành nhà huấn nghệ tại cộng đoàn Thanh Hải (Nha Trang). Tháng 7/1999, khánh thành nhà huấn nghệ tại cộng đoàn Nghĩa Phú (Cam Ranh).

Ngày 8/1/2001, khánh thành trạm xá tại cộng đoàn tu viện Gò Thị (Bình Định). Tháng 2/2001, tái thiết, khánh thành phước viện Phú Thượng (Đà Nẵng).

Ngày 30/4/2002, khánh thành nhà sách Trinh Vương Quy Nhơn và nhà thêu, may của hội dòng.

Về hoạt động trong đời sống tu trì có những sự kiện đáng chú ý sau đây:

Năm 1994, bản Định hướng đầu tiên của hội dòng 1994 - 1997 ra đời.

Năm 1997, thử nghiệm và áp dụng Hiến chương mới. Đây là bước căn bản cho một hành trình mới. Nhờ đó, hội dòng vừa thích nghi với thời đại, vừa trung thành với truyền thống, hi vọng hướng tới một tương lai tốt đẹp. Ngày 20/9/1997, giám mục Giáo phận Quy Nhơn, Phao Lô Huỳnh Đông Các cho phép hội dòng Qui Nhơn học hỏi và thử nghiệm Hiến chương mới cho 7 hội dòng Mến Thánh giá thành phố Hồ Chí Minh soạn thảo năm 1990.

Ngày 14/9/2001, Giám mục Phêrô Nguyễn Soạn, giám mục Giáo phận Quy Nhơn kí nhận cho phép hội dòng áp dụng Hiến chương mới (1999).

17. *Giáo hội Công giáo Việt Nam*. Sđd. tr. 417.

Ngày 17/9/2001, Tổng phụ trách hội dòng, Anna Lê Thị Thanh Hương cho áp dụng Nội quy và Định hướng mới (2001- 2005).

Sau 75 năm thành lập, hội dòng Mến Thánh giá Quy Nhơn cải tổ có 429 nữ tu / 4.000 nữ tu Mến Thánh giá ở Việt Nam⁽¹⁸⁾, chiếm 1/10 số nữ tu Mến Thánh giá cả nước. Có thể nói, đây là một hội dòng lớn. Ổn định và phát triển là xu hướng nổi trội của hội dòng lớn này.

Ổn định và phát triển không chỉ biểu hiện ở dòng nữ mà còn ở dòng nam. Bài viết này xin được lấy dòng Don Bosco làm ví dụ. Năm 2002, dòng kỉ niệm 50 năm hiện diện ở Việt Nam với sự trưởng thành về nhiều mặt trong đó có vấn đề nhân sự. Với đường hướng hoạt động như mở trường dạy nghề, tạo công ăn việc làm cho thanh niên, hỗ trợ học bổng cho các em yên tâm học hành. Ngoài việc chăm lo đời sống vật chất, dòng còn phụ giúp công tác mục vụ ở 17 giáo xứ và giáo điểm tại

các giáo phận thành phố Hồ Chí Minh, Xuân Lộc, Đà Lạt. 50 năm qua, từ con số vài người ban đầu, hiện nay dòng đã có hơn 200 thành viên tại 11 cộng đoàn, trong đó có 68 linh mục và 33 sư huynh⁽¹⁹⁾.

Ngày 7/10/1994, tại Rôma, trong phiên họp về đời sống tu trì, Giám mục Nguyễn Văn Hoà có nhận xét xác đáng: "Từ sau năm 1975, mặc dù gặp nhiều khó khăn và xáo trộn, các tu sĩ vẫn vững vàng trên đường lí tưởng. Trong bầu không khí đổi mới, họ càng có điều kiện phục hồi đời sống cộng đoàn và các sinh hoạt đời tu".

Nhận định trên cách nay đã 10 năm khi công cuộc đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng, trong đó có đổi mới về tôn giáo, mới ở những năm tháng đầu tiên./.

18. Một số tài liệu lại cho biết, nữ tu Mến Thánh giá ở Việt Nam hiện nay có 5.000. Xem: *Ghi dấu hồng ân 333 năm cải tổ hội dòng Mến Thánh giá Qui Nhơn*, tr. 38.

19. Tuần báo *Công giáo và Dân tộc*, số 1378, ngày 17/10/2002.